

Sijaisen opaskirja
Tampereen kansainväliselle koululle
Charis Turtiainen

Ammatillisen opettajankoulutuksen
kehittämishanke
Huhtikuu 2014
Ammatillinen opettajakorkeakoulu
Tampereen ammattikorkeakoulu

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Ammatillinen opettajakorkeakoulu

Turtiainen Charis

Sijaisen opaskirja Tampereen kansainväliselle koululle
Opettajankoulutuksen kehittämishanke 11 sivua + 1 liitesivu
Huhtikuu 2014

Kehittämishankkeen aiheena oli tehdä sijaisen opaskirja Tampereen kansainväliselle koululle (FISTA, Finnish International School of Tampere), johon on kerätty sijaisen kannalta tärkeimmät asiat helposti omaksuttavaan muotoon. Opas on luettavissa paperiversiona opettajan huoneessa sekä tulevaisuudessa turvallisuussyistä karsittuna versiona elektronisessa muodossa.

Oppaan toteuttamiseksi FISTA:ssa syksyllä 2013 työskennelleitä sijaisia pyydettiin täyttämään kyselylomake, jonka vastauksien perustella opas suunniteltiin. Oppaan tarkoitus on toimia pikaisena perehdytyksenä uuteen kouluun. Perustietojen, kuten missä koulu sijaitsee, lisäksi oppaassa on selvitetty koulun käytänteitä, sääntöjä sekä kriisitilanteessa toiminta.

Asiasanat: FISTA, sijainen, opas, apumateriaali

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	4
2	KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN	5
3	OPPAAN TAVOITTEET JA EDUT.....	6
4	SIJAISOPETTAJIEN NÄKEMYKSIÄ	7
5	SIJAISEN OPAS.....	8
	5.1 Kuinka löytää koulu?	8
	5.2 Kuinka päästä kouluun sisään?	8
	5.3 Missä opettajanhuone ja kansliat sijaitsevat?	8
	5.4 Kuinka rakennuksen tilat on numeroitu?	8
	5.5 Mistä löytää kirjat/vihot/kemikaalit?	9
	5.6 Koulun säännöt	9
	5.7 Välituntikäytännöt.....	9
	5.8 Laboratoriokäytännöt	9
	5.9 Yhteystiedot	9
	5.10 Toiminta hätätilanteessa	9
	5.11 Liitteiden sisältö	10
6	OPPAAN JAKELUKANAVAT	10
7	JOHTOPÄÄTÖKSET	10
	LÄHTEET.....	11
	LIITTEET	12

1 JOHDANTO

Opetustyössä tulee eteen väistämättä tilanne, jolloin opettaja joutuu jäämään pois töistä äkillisen syyn takia. Tällöin sijaisen löytäminen nopeasti on tärkeää. Jos sijainen on hälytetty paikalle aamulla ennen opettajan tuntien alkua, on miltei mahdotonta perehdyttää sijaista koulun pohjapiirrokseen, toimintatapoihin tai sääntöihin, puhumattakaan esitellä henkilökuntaa tai säilytystiloja. Kehittämishankkeen tavoitteena oli luoda opas ("A GUIDE FOR SUBSTITUTE TEACHERS", johon jatkossa viitataan nimellä opas), jonka sisältö auttaa sijaista orientoitumaan vieraassa ympäristössä, keskittymään oman ammatillisen osaamisensa kehittämiseen sekä oppilaiden opettamiseen.

Kehittämishanke toteutettiin yhdessä Tampereen kansainvälisen koulun (FISTA) kanssa, jossa lukuvuonna 2013 – 2014 työskennelleitä sijaisia pyydettiin täyttämään kyselylomake (ks. liite). Lisäksi opasta kehitettiin FISTAn MaFyKe-opettajien ehdotusten pohjalta, jotta opas sisältäisi myös tietoa ja ohjeita, joita opettajat haluavat sijaisten tietävän.

Kehittämishankkeen tarkoitus on siten luoda FISTA:n sijaisille nopeasti omaksuttava ja helposti saatavissa oleva opas, joka kattaa äkillisen, mahdollisesti lyhytaikaisen, sijaisuuden luomat tarpeet.

Oppilaiden saaman opetuksen taso nousee, kun sijaisen energia ei kulu pelkäämään oppimateriaalien tai oikeiden luokkahuoneiden etsimiseen. Sijaisen oppaan pääpaino on matemaattis-luonnontieteellinen, sillä varsinkin kemian opettajien sijaiset joutuvat käsittelemään kemikaaleja ja työskentelemään haitallisten aineiden parissa sekä ohjaamaan oppilaita, jotka käsittelevät em. aineita. Sijaisen keskittyessä opettamiseen ja aineiden käsittelyyn sekä tehtäviin tutkimuksiin myös työturvallisuus paranee, millä on erityisesti merkitystä luonnontieteiden oppitunneilla.

Sijaisen opasta on tarkoitus kehittää iteratiivisesti edelleen, vaikka oma osuuteni päättyykin tämän raportin palauttamisen myötä. Yhteyshenkilönä toimii FISTAn MaFyKe-opettaja.

2 KEHITTÄMISHANKKEEN TOTEUTTAMINEN

Ennen kehittämishankkeen varsinaista aloittamista tapasin Tampereen kansainvälisen koulun (FISTA) rehtorin ja keskustelimme hankkeen toteuttamisesta.

Kehittämishankkeen toteuttamiseksi suoritin Tampereen kansainvälisessä koulussa (FISTA) sijaisille suunnatun kyselyn (N=9), jonka tarkoitus oli kerätä eritoten ensikertalaisten sijaisten näkemyksiä siitä, mitä asioita heidän olisi hyvä tietää ennen sijaisuuden alkua. Kyselylomake jaettiin syksyllä 2013 koululla toimineille uusille sijaisille ja heitä pyydettiin vastaamaan lomakkeen kysymyksiin ja palauttamaan lomake yhteysopettajalle. Kyselylomake koostui seitsemästä avoimesta englanninkielisestä kysymyksestä. Osa vastaajista vastasi suomeksi.

Sijaisen opas ja kyselyn tulokset annettiin FISTA:n opettajille tutustumista varten, jotta he saisivat käsityksen siitä, millaiset asiat sijaiset kokevat vaikeaksi. Lisäksi heidän palautteensa pohjalta opasta muokattiin.

Kyselylomakkeen lisäksi työversio oppaasta oli FISTA:n matemaattis-luonnontieteisten aineiden opettajien tarkasteltavissa ja kommentoitavissa, jotta saataisiin myös käsitys siitä, mitä opettajat olettavat ja toivovat sijaisten tietävän ennen sijaisuuden alkua. Opettajien antaman palautteen perusteella sisältöä muokattiin hieman, kuten esimerkiksi kemian luokassa toimintaa. Lopulta oppaan sisällön arvioi myös FISTA:n rehtori.

3 OPPAAN TAVOITTEET JA EDUT

Oppaan laatimisen tavoitteena on luoda sijaiselle kattava, mutta riittävän suppea, nopeasti omaksuttava tietopaketti koulun sääntöjä, käytäntöjä, yhteystietoja sekä muita sijaisuuden kannalta olennaisia tietoja. Kun sijainen tietää työpäivän aikana tarvittavat asiat jo ennen työpäivän alkua, vähenee kesken päivän tapahtuvan tiedonkeruun tarve ja sijainen pystyy keskittymään paremmin opetukseen. Tästä on välitöntä hyötyä itse sijaiselle, koska hän pystyy keskittymään oman ammatillisen osaamisensa kehittämiseen. Tästä hyöttyy myös varsinainen opettaja, kun opetus sujuu hyvin hänen ollessaan poissa ja oppilaat saavat muutakin kuin vain ”lapsenvahti”-palvelua. Varsinaisen opettajan ei tarvitse olla huolissaan siitä, että oppilaat jäävät jälkeen hänen poissa ollessaan. Oppaasta on myös turvallisuus-etuja sijaiselle, oppilaille ja koko kouluyhteisölle, jos sijainen tietää esim. kemi-kaali-, paloturvallisuus ja ensiapuasioista etukäteen.

4 SIIAISOPETTAJIEN NÄKEMYKSIÄ

Alla oleviin taulukoihin on kerätty sijaisten vastauslomakkeista kerätyt ongelma-kohtat ja parannusehdotukset sekä niiden frekvenssit.

Esille tullut ongelma/parannuskohde	Montako vastaajaa
Missä oppikirjat ovat?	3
Muun oppimateriaalin ja laboratoriovälineiden sijainti	5
Laboratoriotyöskentelyn säännöt/ohjeet	1
Missä oppilaslistat ovat?	1
Koulun oppituntien aikataulu	1
Koulun säännöt	2
Tietokoneiden salasana ja tunnukset	4
Kouluun sisälle pääseminen	2
Millä kielellä pitäisi opettaa?	1
Mitä pitäisi opettaa?	1
Istumajärjestykset	1
Ruoan hinta ja saatavuus	2
Valvonta-ajat/alueet	2
Kotitehtävien antaminen	1
Koulun kartta	2
WC-tilat	1
Palkka-asiat	1

Vaikka koulun aikataulu, säännöt ja kuinka kouluun pääsee sisälle, mainittiin vain kerran, on syytä huomauttaa, että ensimmäistä kertaa FISTA:ssa olleita sijaisia oli kyselyyn osallistuneista 5.

Kuinka opas tulisi toimittaa	Vastauksia
Koulun verkkosivulta lataamalla	3
"Sijaiskansio"	1
Sähköpostin liitteenä	6

Yksi vastaajista toivoi toimitustavaksi sekä sähköpostin liitetiedostoa että mahdollisuutta ladata tiedosto koulun sivuilta.

Sijaiset suhtautuivat kyselyyn erittäin positiivisesti ja olivat tyytyväisiä kehittämiss-hankkeen syihin ja parannusehdotuksiin.

5 SIJAISEN OPAS

Sijaisopettajien alkukartoituksessa käytetyn kyselyn pohjalta on laadittu sijaisen opas. Seuraavaksi esitellään oppaan sisältämät teemat. Osa oppaan sisältämästä informaatiosta on jätetty pois elektronisessa muodossa levitettävästä materiaalista.

5.1 Kuinka löytää koulu?

Uudelle sijaiselle ei välttämättä ole selvää, missä FISTA sijaitsee. Vuonna 2013 tapahtunut nimenmuutos Amurin koulusta FISTA:ksi saattaa myös vaikeuttaa koulun paikantamista. Käsikirjassa on kartta koulun lähialueista ja tieto laillisista pysäköintimahdollisuuksista.

5.2 Kuinka päästä kouluun sisään?

Koulun ovista vain sisäpihan ovet ovat auki, joten tämäkin on hyvä mainita oppaassa. Satakunnankadulle ja Suokadulle johtavat ovet pidetään turvallisuussyistä kiinni koko ajan.

5.3 Missä opettajanhuone ja kansliat sijaitsevat?

Jotta aamulla sijaisen ei tarvitse etsiä koko koulua läpi löytääkseen rehtorin, vararehtorin tai koulusihteerin, käsikirjaan sisältyy myös koulun sisätilojen kartta. Tästä on myös hyötyä, mikäli sijaisuuden aikana sattuu tulipalo. Tällöin sijainen tietää oman sijaintinsa sekä lähimmät hätäuloskäynnit.

5.4 Kuinka rakennuksen tilat on numeroitu?

FISTA:n rakennuksessa noudatetaan selkeää ja loogista numerointia opetustilojen ja muiden huoneiden tunnistamiseen, mutta juuri taloon tulleelle sijaiselle huone 312 ei todennäköisesti kerro mitään. Käsikirjassa on selitetty numerointiperusteet.

5.5 Mistä löytää kirjat/vihot/kemikaalit?

Yleensä luokkatiloissa on kyseisen aineen oppikirjat sekä muistiinpanovihkoja. Joskus oppitunti pidetään täysin toisen aineen luokassa, jolloin on hyvä tietää, mistä löytyy oppikirjat, jos ylimääräisille on tarvetta. Jos yksittäinen oppilas on unohtanut omansa kotiin, niin tällöin lienee järkevämpää katsoa vierustoverin kanssa samasta kirjasta.

5.6 Koulun säännöt

Koulun säännöt on esitelty oppaan liitteessä 1.

5.7 Välituntikäytännöt

Sijaisen tehtäviin kuuluu sijaisuuden aikana myös sijaistettavan opettajan välituntivalvontojen suorittaminen, joten koulun välituntikäytännöt on erittäin tärkeää esitellä. Välituntivalvonnat jakautuvat sisä- ja ulkovalvontoihin. Oppaassa on listattu kummankin valvonnan tärkeimmät huomioitavat asiat.

5.8 Laboratoriokäytännöt

Laboratoriotyöskentely on MaFyKe-sijaisen vaativin osa työstä. Laboratorion säännöt ja oppilaiden ohjeet on listattu oppaassa, jotta turvallinen työskentely on taattu. On myös erittäin tärkeää, jotta sijainen tietää mitä oppilaat saavat tehdä ja mitä eivät.

5.9 Yhteystiedot

Oppaassa on listattu koulun rehtorin, vararehtorin, kanslistin, terveydenhoitajan, vahtimestarin ja koulupsykologin yhteystiedot.

5.10 Toiminta hätätilanteessa

Jos oppitunnilla sattuu onnettomuus tai koululla sattuu tulipalo, on sijaisen tiedettävä mitä tehdä. Varsinkin hätäpoistumistiet tulipalon tapauksessa ovat erittäin olennaiset. Oppaassa on listattuna lyhyet ohjeet kuinka onnettomuustilanteessa tulee toimia.

5.11 Liitteiden sisältö

Oppaan ensimmäisessä liitteessä on koulun säännöt.

Oppaan toisessa liitteessä on koulun MaFyKe-opettajien tekemä taulukko siitä, mitä kunkin luokka-asteen oppilaan voi olettaa osaavan matematiikassa, fyysikassa ja kemiassa. Taulukko perustuu koulun opetussuunnitelman oppisisältöihin.

6 OPPAAN JAKELUKANAVAT

Tämän kehittämishankkeen lopputuloksena luotiin sijaisen käsikirja Tampereen kansainväliseen kouluun. Käsikirja on tulevaisuudessa luettavissa myös elektronisessa muodossa, joten sijainen pääsee siihen käsiksi kotoa tai työmatkalla bussissa istuessa. Käsikirjasta tulee paperikopiot koulun tiloihin ja se otetaan käyttöön keväällä 2014. Turvallisuussyistä elektronisessa muodossa levitettävään käsikirjaan tulee rajoitetusti pohjapiirroksia tai muita yksityiskohtia. Elektronisen sisällön arviointi on vielä FISTA:ssa kesken.

7 JOHTOPÄÄTÖKSET

Koska kyseessä on ensimmäinen versio iteratiivisesta projektista, on varsinaisia johtopäätöksiä työn onnistumisesta vielä vaikea vetää. Kyselylomake herätti sijaisissa intoa ja saatu palaute kyselyn teettämisestä oli positiivista. Lisäksi, TAMK:ssa kehittämishankkeen esittelytilaisuudessa yleisön joukosta tuli kommentti ”Meidän kouluunkin pitää saada samanlainen opas” (Vapaasti lainattuna) FISTA:ssa toimiva yhteysopettaja kuuntelee sijaisten mielipiteitä ja kommentteja ja niiden pohjalta FISTA:ssa kehitetään opasta.

LÄHTEET

LIITTEET

LIITE 1

KYSELYLOMAKE

Questionnaire- substitutes and new teachers at Finnish International School of Tampere

FISTA
Finnish International
School of Tampere

1. Is this your first time teaching at FISTA?
2. How easy did you find it to obtain the practical information you need to perform your teaching duties? *Example: where certain books/equipment are kept, who to contact in certain situations, etc.*
3. What, in your opinion, is the best source of such information?
4. For science/maths teachers: what practical information do you think would be particularly useful for substitute teachers/new teachers? *Examples: information regarding e.g. books, laboratory equipment, chemicals, safety practices, responsible persons...*
5. How useful would you consider a service to provide substitute teachers with (subject specific) information in advance?
6. What form should this service take? (Email, letter, internet download, ...)
7. Any other comments/your feedback.

This information is being collected by a student teacher at Tampere University of Applied Sciences for a project forming part of the study programme. It will be used to compile an information handbook for substitute teachers. Thank you for participating!

Finnish **International School** of Tampere

Satakunnankatu 60 FI-33230 Tampere Finland
phone +358 (0)3 56546762 **www** koulut.tampere.fi/fista/